

UROLOGIA

Rozmawiała Marta Koton-Czarnecka

Łagodny przerost prostaty ogranicza aktywność seksualną

– Łagodny rozrost gruczołu krokowego jest schorzeniem powszechnym i mocno wpływającym na jakość życia seksualnego, dlatego wymaga podjęcia interwencji medycznej zmierzającej do poprawy jakości życia pacjenta nie tylko w aspekcie oddawania moczu, lecz także w sferze seksualnej. Fundamentalną rolę w rozpoznaniu charakteru rozrostu stercza i zaburzeń erekcyjnych oraz we wdrożeniu właściwego leczenia odgrywa urolog – mówi prof. dr hab. n. med. Piotr L. Chłosta, kierownik Katedry i Kliniki Urologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Czym jest łagodny rozrost gruczołu krokowego i jak często występuje?

Gruczoł krokowy, czyli stercz albo prostata, jest tym elementem męskiego układu płciowego, który najczęściej ulega chorobom. U młodych mężczyzn dominują stany zapalne, czyli zapalenie gruczołu krokowego, natomiast u panów starszych najczęściej mamy do czynienia z jego łagodnym rozrostem (*benign prostatic hyperplasia* – BPH) lub z niezależnym od łagodnego rozrostu rakiem gruczołu krokowego. Przyjmuje się, że mikroskopowe cechy łagodnego rozrostu stercza występują już po 30. roku życia, natomiast objawy kliniczne mogą się pojawić już ok. 40. roku życia. Na tej podstawie możemy oszacować, że w Polsce na objawowy łagodny rozrost gruczołu krokowego cierpi ok. 4 mln mężczyzn. Oczywiście nie wszyscy oni wymagają leczenia. Obserwujemy liniową zależność pomiędzy częstością występowania łagodnego rozrostu gruczołu krokowego a wiekiem. Zgodnie z szacunkami Amerykańskiego Towarzystwa Urologicznego BPH występuje u ok. połowy mężczyzn w wieku 51–60 lat i ponad 90 proc. mężczyzn w wieku powyżej 80 lat. Łagodny rozrost stercza jest bowiem naturalną, nieuniknioną konsekwencją starzenia się. Związany jest z działaniem hormonów endogennych wytwarzanych przez organizm mężczyzny. Najważniejszym ich źródłem są komórki śródmiąższowe jąder produkujące testosteron, który następnie zamieniany jest w aktywny metabolit, czyli dihydrotestosteron. Dihydrotestosteron jest wychwytywany przez gruczoł krokowy i prowadzi do zwiększenia liczby i wielkości komórek gruczolowych, a zatem efektem jego działania jest właśnie rozrost stercza.

Jakie są objawy łagodnego rozrostu gruczołu krokowego?

Na pełnoobjawowy zespół rozrostu gruczołu krokowego składa się obecność dolegli-

wości związanych z oddawaniem moczu, nienowotworowe, czyli łagodne, powiększenie gruczołu krokowego, bardzo często dysfunkcja mięśnia wypieracza, czyli dysfunkcja pęcherza moczowego, oraz obecność przeszkody podpęcherzowej.

Dolegliwości związane z oddawaniem moczu możemy podzielić na przeszkodowe (trudność z oddawaniem moczu, osłabienie lub zwężenie strumienia moczu aż do całkowitego jego zatrzymania, uczucie zalegania moczu w pęcherzu) oraz podrażnieniowe (częstomocz, konieczność wstawania w nocy w celu skorzystania z toalety, parcie nagłace na mocz oraz uczucie niepełnego opróżnienia pęcherza). Towarzysząca dolegliwościom przeszkodowym dysfunkcja mięśnia wypieracza jest związana z tym, że zaleganie moczu w pęcherzu często prowadzi do przerostu tego mięśnia, co w konsekwencji wiąże się z osłabieniem czynności skurczowej pęcherza i tym samym z osłabieniem wypierania moczu na zewnątrz. Przeszkoda podpęcherzowa natomiast jest spowodowana przez elementy statyczne związane z rozrastaniem się gruczołu krokowego oraz obecność tkanki gruczolaka, które utrudniają opróżnianie pęcherza z moczu poprzez zwężenie pasażu cewki moczowej.

Jak łagodny rozrost stercza wpływa na funkcje seksualne?

Rozrost gruczołu krokowego ma kluczowe znaczenie dla funkcji seksualnych mężczyzny i jakości życia seksualnego. Istnieje pomiędzy nimi udowodniona zależność. Rozrost gruczołu krokowego nie jest przyczyną dysfunkcji erekcyjnej w sensie organicznym, ale trudności związane z oddawaniem moczu, poczucie niepełnego opróżnienia pęcherza oraz niekiedy zdarzające się gubienie moczu z tego powodu mocno wpływają na ogólne samopoczucie mężczyzny. Dolegliwości te mogą powodować duży dyskomfort psychiczny, który od-

Fot. Termedia

Łagodny rozrost stercza występuje u ok. połowy mężczyzn w wieku 51–60 lat i ponad 90 proc. mężczyzn w wieku powyżej 80 lat. Jest bowiem naturalną, nieuniknioną konsekwencją starzenia się

biera chęć podjęcia współżycia lub innych relacji pomiędzy partnerami. Dlatego też łagodny rozrost gruczołu krokowego często współwystępuje z zaburzeniami seksualnymi i wymaga podjęcia leczenia, którego celem jest poprawa jakości życia pacjenta zarówno poprzez ograniczenie dolegliwości związanych z oddawaniem moczu, jak i przez zwiększenie satysfakcji seksualnej.

Jak skutecznie i bezpiecznie leczyć łagodny rozrost stercza i wynikające z niego zaburzenia funkcji seksualnych, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną?

W początkowych stadiach choroby stosuje się leczenie farmakologiczne. Wykorzystuje się leki α -adrenolityczne, inaczej α -blokery, które zmniejszają napięcie mięśni gładkich napinających się w obszarze przeszkody podpęcherzowej oraz łagodzą dolegliwości podrażnieniowe. U przeważającej większości mężczyzn można zastosować skojarzone leczenie farmakologiczne, w którym oprócz α -adrenolityków podaje się leki wpływające na środowisko hormonalne gruczołu krokowego, czyli inhibitory 5 α -reduktazy. Mechanizm działania tych leków polega na zahamowaniu przemiany testosteronu w dihydrotestosteron. Największe zastosowanie znajdują one u tych chorych, u których wielkość gruczołu krokowego przekracza 40–60 ml.

Rejestrację do łagodzenia dolegliwości związanych z łagodnym rozrostem gruczołu krokowego posiada także tadalafil w dawce 5 mg przyjmowanej raz dziennie. Jest to lek z grupy inhibitorów fosfodiesterazy typu 5, które służą do leczenia chorych z zaburzeniami dotyczącymi uzyskania

i utrzymania wzwodu, czyli z zaburzeniami erekcyjnymi. Tadalafil można stosować u odpowiednio dobranych chorych z łagodnym rozrostem gruczołu krokowego – fundamentalna jest tutaj rola urologa, który ma kompetencje i możliwości diagnostyczne do rozpoznania zarówno charakteru rozrostu prostaty (łagodny czy onkologiczny), jak i charakteru zaburzeń erekcyjnych. Duże znaczenie przy doborze leczenia farmakologicznego mają też preferencje i wiek pacjenta.

Stosowanie leków roślinnych nie jest celowe, ponieważ nie ma dowodów klinicznych uzasadniających wartość takiego postępowania.

U panów, którzy nie reagują na leczenie farmakologiczne, zalecane jest leczenie zabiegowe. Wskazaniemi do leczenia operacyjnego są także objawy przeszkodowe o dużym stopniu nasilenia, ryzyko nawracających infekcji układu moczowego, nawracające zatrzymanie moczu, kamica pęcherza moczowego, która rozwija się w konsekwencji zalegania moczu lub cofania się moczu do górnych dróg moczowych, czyli tzw. odpływu wstecznego, jak również krwimocz o udowodnionym pochodzeniu z gruczołu krokowego. Leczenie zabiegowe powinno być dopasowane do parametrów anatomicznych, do dyspozycji mamy kilka metod mniej lub bardziej inwazyjnych.

Dla wielu pacjentów, ale także lekarzy schorzenia prostaty oraz zaburzenia funkcji seksualnych wciąż są tematem wstydlivym. Jak rozmawiać o tym w gabinecie lekarskim? Jak ośmielić pacjenta?

Trudno oczekiwać od pacjenta, aby otwierał się ze swoimi problemami natury seksualnej przed każdym lekarzem. Nie musi tego robić w kontakcie z lekarzem rodzinnym, tak samo jak z dermatologiem czy stomatologiem. Od takich rozmów jest skierowanie pacjenta do urologa zawsze wtedy, gdy wyrazi on chęć spotkania się z tym specjalistą. Zwłaszcza że po skończeniu 40. roku życia nawet przy braku dolegliwości warto odwiedzać urologa raz w roku, a zalecenie to dotyczy szczególnie mężczyzn, w których rodzinie wystąpił rak gruczołu krokowego. Nie mam najmniejszych wątpliwości, że wobec systematycznego starzenia się populacji europejskiej, w tym populacji polskiej, w następnych dziesięcioleciach urolog może stać się jednym z najważniejszych specjalistów dla każdej polskiej rodziny. ■